

MARC mágnesszalagokra alapozott szelektív tájékoztatás

Amerikában a Library of Congress szolgáltatásában hozzáférhető, az angol nyelvű monografikus irodalomra utaló hivatkozásokra MARC mágnesszalagon szelektív információszolgáltatásokat építettek ki. Az egyik ilyen szolgáltatást üzemeltető szervezet feladata:

- könyvtári szolgáltatások nyújtása az államigazgatás /Oklahoma, USA/ területén, törvényhozási, végrehajtási stb. szerveknek;
- az államon belüli, valamint az államok közötti könyvtárügyi fejlesztéssel való foglalkozás.

Ennek a kettős feladatkörnek megfelelően a szelektív szolgáltatás témakörei:

- jog /az államigazgatás bírósági és törvényhozó szervei részére/;
- politika - társadalomtudomány /az államigazgatás törvényhozó és végrehajtó szervei részére/;
- könyvtárügy /elsősorban a szervezet belső tájékoztatására, valamint külső könyvtárosok részére/.

A MARC szalagok felhasználásával létrehozott adatbázist, amelyből a szolgáltatásaikat nyújtják, a saját gyűjtemény MARC formátumnak megfelelően felvett adataival is kiegészítik. Másrészt a teljes adatbázist mágneslemezen tárolják, így a MARC szalagok tartalmát is azonnal konvertálják. A rendszerben gépesítették a szerzeményezési munkát és a katalóguscédula-készítést /cimkekészítést/ is.

A szelektív kereséshez az állandó profilokat DEWEY és/vagy IC típusu osztályozási jelzetekkel fejezik ki. Tapasztalatuk szerint célszerű lenne ezen felül a célzott és pontosabb keresés megvalósításához lehetővé tenni a kulcsszavak szerinti válogatást is.

Az alkalmazott számítógép típusa IBM 360/30.

Hasonló SDI szolgáltatással foglalkoznak Kanadában is, ahol az országos tudományos könyvtár /National Science Library/ feladata a tudományos és műszaki tájékoztatás központi szinten. A már működő, mágnesszalagos szolgáltatások felhasználásán alapuló rendszer igénybevevőit megkérdezve, azok kérték, hogy a többi mellett a MARC mágnesszalagot is dolgozzák fel a rendszerben.

A kidolgozott eljárás szerint a MARC szalagon kapott információkat előzetesen konvertálják, és így egyesítik egységes formában a rendszerben levő többi mágnesszalagos szolgáltatás anyagával. Tapasztalataik szerint munkájukhoz a MARC szalagra felvett információknak mintegy 40%-ára nincs szükség további munkájukban.

A tárgyköri, szelektív keresés a szakjelzetek felhasználásával

mehet végbe, itt azonban a program már lehetőséget nyújt az egyes jelzetek jelentőségük szerinti súlyozására, sőt szöveges kifejezések is alkalmazhatók a keresőképletben. A keresést mágnesszalagon tárolt információgyűjteményben hajtják végre.

Az alkalmazott számítógép típusa: IBM 360/50.

A megtalált hivatkozásokat a program mágnesszalagra gyűjti, majd rendezés és szerkesztés után kinyomtatja.

A szolgáltatás számítógéppel kapcsolatos költségeit mindkét cikk megadja. Ezek az adatok azonban az eltérő vonatkoztatási alap miatt, nem hasonlíthatók össze /az elsöben 10 dollárcent egy megtalált hivatkozásra, a másodikban 116 dollár profilonként, évenként./ Abszolút értékük sem mértékadó, mert mindkét adat tisztán csak a számítógépi feldolgozás költségeit tükrözi, nem vonatkozik az egyéb költségekre /mágnesszalagok előfizetése, kisegítő műveletek, tájékoztatási munkatársak munkája stb./, sőt nem foglalják magukban a rendszer bevezetésének költségeit sem. Ennek oka valószínűleg a szolgáltatást üzemeltető szervezetek költségvetési jellegű finanszírozása.

Mindenesetre a szerzők az angol nyelvű monografikus irodalom keresésében a MARC szalagok felhasználását tapasztalataik alapján célszerűnek tartják.

A témának igen nagy irodalma van; erre bő utalást találhatunk az ismertetett cikkek irodalomjegyzékében.

/A MARC II-based program for retrieval and dissemination. - MAUERHOFF, G.R.; SMITH, G. = Journal of Library Automation, 4.k. 3.sz. p.141-158./

/A MARC based SDI service. - BIERMAN, K.J. = Journal of Library Automation, 3.k. 4.sz. p.304-319./

